

Mogens Holm

Grønlands Grønlandsforskning: Vejen til vidensbaseret udvikling?

Under overskriften vidensbaseret udvikling præsenteres nogle mål for Grønlands Hjemmestyres forskningsstrategi. Indtil 2. verdenskrig har forskningsstrategien været et koloniale udviklingsperspektiv, men derefter har målet være integration i og interaktion med Rigsfællesskabet. Omkring og efter oprettelse af hjemmestyret 1979 er målet svinget over til nationsopbygning. Tidssånden og det politiske tankegods har det sidste årti fremmet forskning på områder, der medvirker til opbygning af national identitet, selvstændig bæredygtig udvikling og til at sikre folkesundheden gennem sund ernæring. Grønlands Hjemmestyres forskningsstrategi er baseret på en unik vidensbase, og i hjemmestyrets og selvhjulpethedens navn er det en politisk forpligtelse at bygge videre ad den vej, der er brolagt med vidensbaseret udvikling. Der stilles spørgsmålstegn ved, om Landstinget og Landsstyret i Grønland lever op til det ansvar.

Hvorfor forskning?

For at få et solidt grundlag til analyse af Grønlands Hjemmestyres nutidige forskningsprofil er det gavnligt at tage et historisk tilbageblik til Grønlandsforskningens start i midten af det 18. århundrede. Den centrale drivkraft var den kommercielle relation mellem Danmark og Grønland, hvor Danmark som kolonimagt havde brug for kendskab til det grønlandske samfund og sprog for at kunne udnytte landets ressourcer, hvilket først og fremmest omfattede råvarer fra fangst og fiskeri udført af grønlændere. Kolonialismen forudsatte kontakt med og kontrol over den grønlandske befolkning, der under en dansk administrativ ledelse bemandede fiskeflåden og sørgede for den terrestriske jagt.

For at fremme den dansk-grønlandske kontakt indledtes missionsvirksomhed, som fik stor betydning for relationen mellem landene og udforskning af Grønland. Sproget blev registreret i ordbøger, og der blev foretaget registrering af grammatiske regler, som var nødvendige forudsætninger for, at sproget kun-

ne videregives til de kolonialister, der bosatte sig i Grønland på det tidspunkt. Gennem sprogforskning blev observeret ensartethed mellem ordlister fra Grønland og Labrador, og på grundlag heraf blev de første kim lagt til teorier om eskimoernes oprindelse; teorier, der senere er blevet bekræftet ved arkæologiske fund.

I forbindelse med kolonisationen af Grønland blev der gennemført en omfattende registrering af befolkningens omfang og vækst og handel med forskellige varetyper, der var af stor logistisk betydning for forsyninger til byer og bygder. Den danske stat havde monopol på handlen gennem Kongelige Grønlandske Handel, som fra starten i 1774 udarbejdede produktionslister, og fra 1880 udgav kompagniet årligt *Beretninger og Kundgørelser vedrørende Kolonierne i Grønland*.

Allerede i 1700-tallets sidste halvdel var der blandt missionærer og købmænd en stor interesse for at beskrive grønlandske fangstmetoder og fangstredskaber. Men først i perioden fra midten af det 19. århundrede blev der foretaget sy-

Mogens Holm

Grønlands Grønlandsforskning: Vejen til vidensbaseret udvikling?

Under overskriften vidensbaseret udvikling præsenteres nogle mål for Grønlands Hjemmestyres forskningsstrategi. Indtil 2. verdenskrig har forskningsstrategien været et koloniale udviklingsperspektiv, men derefter har målet være integration i og interaktion med Rigsfællesskabet. Omkring og efter oprettelse af hjemmestyret 1979 er målet svinget over til nationsopbygning. Tidssånden og det politiske tankegods har det sidste årti fremmet forskning på områder, der medvirker til opbygning af national identitet, selvstændig bæredygtig udvikling og til at sikre folkesundheden gennem sund ernæring. Grønlands Hjemmestyres forskningsstrategi er baseret på en unik vidensbase, og i hjemmestyrets og selvhjulpethedens navn er det en politisk forpligtelse at bygge videre ad den vej, der er brolagt med vidensbaseret udvikling. Der stilles spørgsmålstegn ved, om Landstinget og Landsstyret i Grønland lever op til det ansvar.

Hvorfor forskning?

For at få et solidt grundlag til analyse af Grønlands Hjemmestyres nutidige forskningsprofil er det gavnligt at tage et historisk tilbageblik til Grønlandsforskningens start i midten af det 18. århundrede. Den centrale drivkraft var den kommercielle relation mellem Danmark og Grønland, hvor Danmark som kolonimagt havde brug for kendskab til det grønlandske samfund og sprog for at kunne udnytte landets ressourcer, hvilket først og fremmest omfattede råvarer fra fangst og fiskeri udført af grønlændere. Kolonialismen forudsatte kontakt med og kontrol over den grønlandske befolkning, der under en dansk administrativ ledelse bemandede fiskeflåden og sørgede for den terrestriske jagt.

For at fremme den dansk-grønlandske kontakt indledtes missionsvirksomhed, som fik stor betydning for relationen mellem landene og udforskning af Grønland. Sproget blev registreret i ordbøger, og der blev foretaget registrering af grammatiske regler, som var nødvendige forudsætninger for, at sproget kun-

ne videregives til de kolonialister, der bosatte sig i Grønland på det tidspunkt. Gennem sprogforskning blev observeret ensartethed mellem ordlister fra Grønland og Labrador, og på grundlag heraf blev de første kim lagt til teorier om eskimoernes oprindelse; teorier, der senere er blevet bekræftet ved arkæologiske fund.

I forbindelse med kolonisationen af Grønland blev der gennemført en omfattende registrering af befolkningens omfang og vækst og handel med forskellige varetyper, der var af stor logistisk betydning for forsyninger til byer og bygder. Den danske stat havde monopol på handlen gennem Kongelige Grønlandske Handel, som fra starten i 1774 udarbejdede produktionslister, og fra 1880 udgav kompagniet årligt *Beretninger og Kundgørelser vedrørende Kolonierne i Grønland*.

Allerede i 1700-tallets sidste halvdel var der blandt missionærer og købmænd en stor interesse for at beskrive grønlandske fangstmetoder og fangstredskaber. Men først i perioden fra midten af det 19. århundrede blev der foretaget sy-

stematiske indsamlinger af viser og sagn og udarbejdet beskrivelser af den grønlandske befolknings levevis. Pionerer i denne periode var blandt andet personer som H.J. Rink (1890) som blandt andre betydningsfulde forskningsaktiviteter indsamlede sagn, Gustav Holm (1888) med de første etnografiske beskrivelser af "Østerbygden" og handelsmand Lars Dalsager (1915) med beskrivelser af grønlændernes sociale forhold.

Knud Rasmussens ideer om Thuleekspeditionerne var udviklet omkring 1910 og blev starten til en omfattende indsamling af materiale, sange og sagn om inuitbefolkningen fra Nordgrønland til Alaska.

Fra etableringen af kontakten med Grønland i midten af det 18. århundrede var drivkraften i forskningen primært behovet for at skabe overblik over kolonien, at oprette de infrastrukturelle forudsætninger for monopolhandel og at holde regnskab med kolonialismens omkostninger og fortjenester.

I perioden fra Grønlandshandlens start i midten af det 18. århundrede og til slutningen af det 20. århundrede sker der store forandringer i måden at udnytte ressourcerne i Grønland på, deres anvendelsespotentiale og distribution. Efter 2. verdenskrig bliver kolonien først integreret i Kongeriget, og senere oprettes Hjemmestyret i 1979 som en relativ autonom del af Rigsfællesskabet; en kendt historie, der bringes i erindring her for at sætte et perspektiv på Grønlands videnshistorie.

I nyere tid, hvor oprindelige folk på globalt plan har tilkæmpet sig politiske rettigheder, må den danske stat acceptere, at Grønlands Hjemmestyre også har forskningspolitiske interesser; sågar, at de insisterer på at have kontrol med, hvad der forskes i i Grønland, og på at have adgang til andres forskningsresultater og

fremme forskning om sig selv. Egentlig er det en rettighed på lige fod med oprindelige folks ret til at bruge eget sprog, adgang til hellige steder mv., at oprindelige folk sikres mulighed for at producere viden om sig selv på egne præmisser. De forskningspolitiske dimensioner af denne udvikling uddybes i det følgende.

Geopolitik og forskningspolitik

Frem til 2. verdenskrig var Grønlandsforskning domineret af danske interesser i Grønland. Med den nationale forsøringsstemning og efter Grønlands isolation fra Danmark under 2. verdenskrig blev 1950'erne en periode, hvor der blev gjort en indsats for at styrke relationen mellem landene. Efter en periode, hvor Danmark i realiteten midlertidigt havde afgivet suveræniteten over Grønland til USA, blev behovet øget for danske manifestationer på Grønlands territorium. Formålet var at kompensere for svigt under krigen,¹ genvinde tabt territorium og genetablere relationen mellem Danmark og Grønland. Ressourcemæssigt var - og er - Grønland et blad, der ikke er skrevet færdigt vedrørende mineralpotentiale,² hvorfor der fra dansk side var en stigende interesse for "danskificering" af Grønland.

Som konsekvens deraf voksede interessen i danske forskningsmiljøer for det grønlandske samfunds indretning og sociale organisering, samtidig med at Grønland fik en større geopolitisk betydning under koldkrigsperioden. I forbindelse med Thulesagen er Grønlands rolle i den danske udenrigspolitik i 1950'erne og 1960'erne beskrevet (DUPI, 1997), og her skal det vurderes, hvilken betydning udviklingen har haft for strategien for forskning i Grønland.

For den danske regering havde Grønland et geopolitisk potentiale under den

kolde krig, og forsvarsaftalen med USA med oprettelse af Thule Airbase var en del af nationens bidrag til NATO-alliancen. Men landets integration i det internationale samfund under vilkår, som hverken Grønlands Landsråd eller den danske regering havde nævneværdig indflydelse på, accelererede samfundets forandring med sociale og sundhedsmæssige problemer til følge. Både i erkendelse af de samfundsmæssige problemer, Grønlands territoriale og ressourcemæssige betydning for Danmark og på grund af behov for at modernisere kolonien, tager den danske regering en række forskningsmæssige initiativer i de kommende årtier.

Grønlandskommissionerne G-50 og G-60 anbefaler en række økonomiske og sociale reformer, ligesom Grønlandsdepartementet i Statsministeriet i 1955 fremlægger et arbejdsprogram for forskning i Grønland. Det anbefales blandt andet at undersøge virkningerne af den nye kriminallov og andre reformer, der er gennemført på kommissionens initiativ. Forslagene realiseres delvist i starten af 1960'erne af udvalget, der nu har taget navneforandring til Samfundsforskningsudvalget. Der bliver udarbejdet en række rapporter til Landsrådet om situationen i Grønland, og der igangsættes nogle lokalsamfundsstudier.

Disse forskningsinitiativer blev taget af danske myndigheder og havde først og fremmest til hensigt at forsyne institutionerne i Danmark med viden om Grønland for at modernisere og effektivisere kolonien med henblik på at knytte den nærmere til moderlandet.

Landsrådet, Hjemmestyret og Grønlandsforskning

På det naturvidenskabelige område sker der en stærk stigning i de to årtier efter

2. verdenskrig, og tocifrede millionbeløb investeres i geologiske, glaciologiske og klimatologiske forskningsprojekter udført i internationale joint venture projekter. Fra 1960'erne er Grønland et tiltrækkende forskningsområde for forskere fra hele verden i projekter og med resultater, som landets befolkning ikke får viden om, ikke har interesse i og ej heller får mulighed for at udnytte.

I 1974 initierer Landsrådet for første gang en debat om samfundsforskning i Grønland med fokus på behovet for lokal viden om landet og dets befolkning, bedre formidling af forskningsresultater i Grønland og bedre koordinering og samarbejde mellem forskere og lokale myndigheder. Yderligere bliver der udtrykt behov for at igangsætte undersøgelser af sociale, kulturelle og økonomiske følgevirkninger af minedrift i lokalsamfund. Samtidig beslutes det at oprette et kultur- og samfundsforskningsinstitut, der dog først bliver startet 9 år senere som spire til Grønlands Universitet. Debatten afspejler de første overvejelser om en Grønlandsforskning, der beskæftiger sig med Grønland på befolkningens egne præmisser. Hidtil er forskning blevet initieret udefra, men her tages det først skridt til en grønlandsk forskningsstrategi.

Forskningsdebatten kommer samtidig med, at Landsrådet udvikler en hjemmestyrepolitik, som bliver realiseret i 1979. Forskningsdebatten afspejler to tendenser: *For det første* observeres nødvendigheden af at få mere viden om den grønlandske befolknings tilstand vedrørende sociale forhold, uddannelse, økonomi, sundhed og kultur. *For det andet* medfører hjemmestyrebevægelsen behov for en vidensbaseret politikudvikling.

De to fremhævede motiver i forskningsdebatten drejer på hver sin måde

interessen ind på selvstændighedsstrategien. Implementering af hjemmestyre forudsætter en omfattende viden om landets indenrigsforhold, som basis for erhvervsudvikling, uddannelsesplanlægning, folkesundhed mv. Det vil sige viden, der er basal for politisk styring, planlægning og fremtidsstrategi.

Samtidig er forskningspolitik også et livssalt for selvstændighed. Med national identitet følger sprog, uddannelse, historie og en vidensbank, der bliver et nationalklenodie. I selvstændige stater er viden om landet, dets størrelse, ressourcer, befolkningens tilstand, sociale, kulturelle, økonomiske og politiske forhold en selvfølge. Der opstår behov for at udvikle forskningspolitik og -strategi i forbindelse med de spirende hjemmestyre- og selvstændighedstanker.

Grønlands forskningspolitiske historie starter med fortællingen om de udenlandske "aalisimatoorsuit" - kloge fremmede videnskabsmænd - der kom til landet, udførte forskningsarbejde og vendte tilbage med deres forskningsresultater, uden at landets befolkning kunne tage stilling til, om aktiviteterne var ønskelige, hvad forskningsresultaterne kunne bruges til eller få adgang til dem.

Kolonialisme er også en åndelig fremmedhed, hvor befolkningen er frataget viden om sig selv og må tage til takke med den viden, som moderlandet beslutter at producere og eventuelt formidle. Som led i selvstændighedsbevægelsen søges der kompenseret for den manglende viden ved at producere ny viden baseret på selvstændighedsbevægelsens politik, som for eksempel bæredygtig udvikling, sundhedsforhold og sociale konflikter.

Det er således ikke tilfældigt, at Landsrådet i 1974 kommer med de første forskningspolitiske initiativer, ligesom den mere konkrete udmøntning

af forskningsstrategi og handlingsplan kommer i halvfemserne, hvor Landstinget beslutter en forskningspolitisk strategi under Landstingssamlingen efteråret 1997. Alle vigtige ressortområder er nu hjemtaget - uddannelse, sundhed, social- og arbejdsmarkedsforhold mv. - og forskningsområdet må følge med. Implementering af de hjemtagne områder forudsætter viden, og den voksende selvstyreideologi råber også på øget Grønlandsforskning på befolkningens egne vilkår.

I 1990'erne er Grønlands Hjemmestyre i en stabiliserings- og profilerings-situation, hvor det er tid til at udfylde hjemmestyrepolitikken, blandt andet ved at løse en række nationale opgaver på egne præmisser.

På grundlag af disse betingelser for udvikling af forskningspolitik diskuteres nedenfor aktuelle elementer i forskningsstrategien, vilkårene for deres gennemførelse og fremtidsudsigterne på baggrund af den aktuelle status.

Grønlands Hjemmestyles forskningspolitik og opbygning af nationen

Grønlands Hjemmestyre vedtog på Landstingssamlingen efteråret 1997 en forskningsstrategi og handlingsplan for årene 1998-2000 (Forskningspolitisk redegørelse og handlingsplan, 1997). Dele af handlingsplanen har vist sig at være holdbar, og i de to år, der er gået siden redegørelsens præsentation, er handlingsplanen på visse områder omsat til forskningsprojekter.

I Grønlands Hjemmestyles etableringsproces er "fremskaffelse af viden om nationen" meget central for adskillelsen fra Danmark og etablering af national identitet på lige fod med etniske forbundsfæller i de arktiske egne. Behovet for viden er dels målrettet mod pro-

blemstillinger i samfundet, som Hjemmestyret skal løse, og dels er der forskningsemner af mere almen karakter - grundforskning - der kan tjene til almen afklaring inden for Grønlandsforskning. Med Grønlands Hjemmestyres meget begrænsede ressourcer til forskningsaktiviteter er der ikke blevet taget initiativer til grundforskningsaktiviteter finansieret af Hjemmestyret. Ikke desto mindre har Grønlands Hjemmestyre store interesser i de grundforskningsområder, der prioriteres i Danmark.

Landstinget besluttede i efteråret 1997 at give prioritet til følgende forskningsområder:

- Samfunds- og erhvervsudvikling
- Rammebetingelserne for erhvervsudviklingen
- Kulturhistorie og sprog
- Sociale og velfærdsmæssige forhold
- Sundhed og ernæring

Udpegning af forskningspolitiske prioriteringsområder er et kompromis mellem forskningspolitiske interesser og forskerinteresser og er derfor et lidet anvendeligt redskab til styring af forskningsmidler mod relevans og kvalitet.

Siden den politiske vedtagelse af prioriteringsområderne har det også vist sig, at hovedvægten på forskningsindsatsen er placeret på områder, der er tæt forbundet med det grønlandske samfunds udvikling. Det drejer sig om udviklingen i levevilkår, hvor der er igangsat et stort komparativt forskningsprojekt i samarbejde med 12 andre regioner i Arktis, forskning i ressourceanvendelse og bæredygtighed, hvortil der er anvendt store summer under det cirkumpolare Arctic Monitoring and Assessment Programme. Desuden er der taget initiativer til at igangsætte forskningsaktiviteter vedrørende socioøko-

nomiske konsekvenser af en eventuel mineralindustri i Grønland, og endelig har der gennem en årrække været omfattende virksomhed inden for områderne sundhed og ernæring.

Forskningspolitisk signalkift

En gennemgang af de forskningsaktiviteter, der er fremmet af Grønlands Hjemmestyre i de sidste 5 år, viser en zig-zag kurs i store og små projekter, der tilsammen ikke dokumenterer rationalitet. Ikke desto mindre har forskningsaktiviteter initieret i Grønland et helt andet sigtepunkt end de aktiviteter, der gennem de sidste 200 år er fremmet af utallige nationer og forskningsinstitutioner uden for Grønland: Der sigtes ofte mod emnefeltet, der vedrører udviklingen i Grønland, som har et formål for nationens opbygning. På den måde etableres en sammenhæng mellem politisk tænkning og vidensopbygning; to faktorer, der hænger sammen i nationalitetsopbygningen. Der kan ikke findes en rød rationel tråd, der fører til en konsekvent vidensproduktion, men det er snarere tidsånden og det politiske tankegods, der tilsammen danner grobund for en strategi for vidensproduktion.

For at gøre tænkemåden klarere skal fremhæves fire forskningsområder, der i det sidste årti har haft størst almen og politisk opmærksomhed:

For det første har sundhedsforskning haft en høj prioritet for Grønlands Hjemmestyre, som fra 1993 afsatte et fast årligt beløb til støtte for sundhedsforskning i Grønland. Fra 1. januar 1996 oprettedes et professorat i arktisk medicin sponsoreret privat som en joint venture-stilling mellem Direktoratet for Sundhed og Kirke og Statens institut for Folkesundhed i København. Professor Peter Bjerregaard har i den stilling gen-

nemført sundhedsprofilundersøgelsen i Grønland med støtte fra Grønlands Hjemmestyre og offentlige og private fondsmidler i Danmark.³ I efteråret 1996 oprettede Direktoratet for Sundhed og Kirke Grønlands Sundhedsvidenskabelige forskningsråd med ansvar for fordeling af sundhedspuljen, udarbejdelse af strategi for sundhedsforskning og deltagelse i den offentlige debat om sundhedsforhold i Grønland.

For det andet har levevilkårsforskning en høj stjerne i Grønland. Med udgangspunkt i levevilkårsundersøgelsen fra Grønlands Statistik fra 1994 har institutionen taget initiativ til igangsættelse af en komparativ undersøgelse af inuits og samers levevilkår i 12 regioner i Arktis. Undersøgelsen er igangsat med støtte fra Grønlands Hjemmestyre, Nordisk Ministerråd og danske fondsmidler. Yderligere finansieres undersøgelsen af de nationer, der er involveret i projektet.

For det tredje har forskning i ressourcenyttelse og bæredygtighed en vigtig plads i forskningsdebatten i Grønland. Gennem mange år har der været en debat mellem Naturinstituttets biologer, der rådgiver Grønlands Hjemmestyre vedrørende kvoter på marine og terrestriske fangst dyr, og en gruppe der påpeger betydningen af historisk erfaring med fangstetik; anvendelse af den såkaldte traditionelle viden. Konflikten vedrører både den faktiske bestand af fangst dyr og former for forskningsmetode og -formidling. Der er således både et naturvidenskabeligt perspektiv på spil, registrering af og prognose om artsbestanden, og et perspektiv vedrørende metode i vidensproduktion, signifikans og reliabilitet. Grønlands Hjemmestyre har anvendt en relativ stor del af forskningsressourcerne inden for dette område. I samme problemfelt har Grønlands Hjemmestyre taget initiativ til at under-

søge de socioøkonomiske konsekvenser af en eventuel mineralindustri.

For det fjerde har konstatering af store forekomster af miljøfremmede stoffer i blodprøver fra et sample af den grønlandske befolkning stammende især fra hval- og sælspek fået stor opmærksomhed. Forureningskilder i de industrialiserede lande overfører stoffer via hav og luft til Arktis, hvor de akkumuleres især i pattedyrenes fedtlag. Grønlands Hjemmestyre har været involveret i forskningen under Arctic Monitoring and Assessment Programme siden dets start i 1993 og gør en stor indsats med sundhedsvæsenet som operator.

Den Grønlandsforskning, der initieres af Grønlands Hjemmestyre, har en helt anden profil og sigt punkter mod vilkårene for livet og miljøet, end den der initieres af institutioner i Danmark og andre industrinationer, der er involveret i Grønlandsforskning. Grønlandsforskningen initieret i Danmark er af en anden karakter både vedrørende økonomi og anvendte årsværk, men især angående indhold hvor geofysik, klimatologi og oceanografi har første prioritet. På disse forskningsområder har det naturvidenskabelige forskningsmiljø i Danmark haft en kæmpe fordel af adgangen til Grønland og opnået den højeste internationale status inden for dansk forskning, kun overgået af Niels Bohrs atomfysik.

Vidensbaseret udvikling?

Grønland har en lang tradition for at opsamle erfaring, og i forbindelse med det politiske miljøes udvikling i 1960'erne og 1970'erne opstod der også forventning om at fremskaffe viden om nationens tilstand og udvikling. Det er også bemærkelsesværdigt, at viljen til at igangsætte forskning og videregående

uddannelser medførte, at Grønlands Universitet blev oprettet ganske kort tid efter hjemmestyrets start i 1979, ligesom andre former for uddannelsesinstitutioner hurtigt fulgte efter.

I Grønland var der ikke en arbejderbevægelse som base for hjemmestyrets indførelse i 1979. De toneangivende politikere var for største partens vedkommende mellemuddannede inden for undervisning og socialpædagogik. Befrielsesbevægelsen var langt mere funderet på viden end på revolutionære visioner. Befrielsesbevægelsen var en proces baseret på argumentation og viden, og allerede i 1974 udviklede Landsrådet ideer om samfundsforskning i Grønland, formuleret som et politisk krav om lokalt baseret viden om Grønland. Dette tankegods har været følgesvend i Grønlands Hjemmestyres udvikling med mere specifikke formål vedrørende forskningsområder og formidlingsformer siden 1995.

Den lille befolkning på 55.000 indbyggere og kolonitidens erfaringer taget i betragtning, er hjemmestyrebevægelsens vidensbevidsthed unik. Antagelig er den blandt andet baseret på en etnisk dimension, hvor viden om egenudvikling kan være en løftestang for national identitet; at markere "anderledeshed" i forhold til Rigsfællesskabet. Det er yderligere bemærkelsesværdigt, at forskningspolitikken har en meget stærk cirkumpolar dimension, hvor det ofte understreges at forskningssamarbejde øst-vest med andre oprindelige folk er mere relevant end nord-syd med Rigsfællesskabet og dets alliancepartnere.

I denne artikels overskrift er der sat spørgsmålstegn efter begrebet: *Vidensbaseret udvikling?* Dermed henvises der til det politiske tankegods, der er unikt for udviklingen i Grønland. Der er fremskaffet et stort potentiale, som stiller for-

ventninger til, at Landsstyre og Landsting anvender den nuværende kompetence og bygger videre herpå.

Forskningsmiljøet i Grønland er småt og specialiseret omkring forhold i Grønland. Derfor er det også uhyre følsomt over for forandringer, der kan reducere indsatsen, og det, der tabes ved nedskæring eller politisk omprioritering, bliver uhyre svært at genoprette. Videreførelse af en forskningsfremme mod vidensbaseret udvikling forudsætter:

- At forskningsbarrierer overvindes; styrket strategi for at rekruttere forskere til Grønland og gennem forskeruddannelse at sikre tilgang af grønlandske forskere.
- At sikre forankring af prioriterede dele af grønlandsforskning i Grønland; styrke projekt- og netværksamarbejde mellem grønlandske og udenlandske forskningsinstitutioner.
- At sikre kontinuitet ved at langtidssikre forskningsaktiviteter med kvalitet og relevans.

Set i historisk perspektiv har vidensproduktion haft meget stor betydning for udviklingen i Grønland, og for grønlandsforskere må det i 2000 være et fromt håb, at Landstingets og Landsstyrets politikere kan sætte forskningspolitiske rammebetingelser, der kan løfte arven fra tidligere tiders vidensproduktion i Grønland.

Noter

1. Den politiske historie om forholdet mellem Danmark og Grønland er nærmere beskrevet i DUPI (1997).
2. 1. juli 1998 blev råstofmyndigheden hjemtaget, således at varetagelse af mineralefter-

- forskning og eventuel fremtidig udvinding nu er placeret i Grønlands Hjemmestyre. Imidlertid tilhører undergrunden fortsat Danmark, og det er fortsat til diskussion hvilke muligheder, der er for udvikling af en kommercielt rentabel mineralindustri i Grønland.
3. Undersøgelsen er gennemført i Statens institut for Folkesundheds Grønlandsafdeling og resultaterne er offentliggjort i instituttets Grønlandsskrifter. For referencer kontakt telefon +45 3927 1222.

Litteratur

- Dalsager, Lars (1915). "Grønlandske Relationer". *Det Grønlandske Selskabs Skrifter*, bd. II. København.
- DUPI (1997). *Grønland under den kolde krig. Dansk og amerikansk sikkerhedspolitik 1945-68*. Bind 1 og 2 (bilag). København: Dansk Udenrigspolitiske Institut.
- Forskningspolitisk redegørelse og handlingsplan 1998 - 2000* (1997). Inussuk - Arktisk forskningsjournal 5/1997, Nuuk: Grønlands Hjemmestyre, Direktoratet for Sundhed og Forskning.
- Holm, Gustav (1888). "Den Østgrønlandske Ekspedition". *Meddelelser om Grønland*, bd. 10, København.
- Rink, H. J. (1890). "Eskimoiske Eventyr og Sagn I - II" i H. J. Rink, *Om Eskimoernes Herkomst*, København 1866-1871: Kgl. Danske Oldskriftsselskab.

- forskning og eventuel fremtidig udvinding nu er placeret i Grønlands Hjemmestyre. Imidlertid tilhører undergrunden fortsat Danmark, og det er fortsat til diskussion hvilke muligheder, der er for udvikling af en kommercielt rentabel mineralindustri i Grønland.
3. Undersøgelsen er gennemført i Statens institut for Folkesundheds Grønlandsafdeling og resultaterne er offentliggjort i instituttets Grønlandsskrifter. For referencer kontakt telefon +45 3927 1222.

Litteratur

- Dalsager, Lars (1915). "Grønlandske Relationer". *Det Grønlandske Selskabs Skrifter*, bd. II. København.
- DUPI (1997). *Grønland under den kolde krig. Dansk og amerikansk sikkerhedspolitik 1945-68*. Bind 1 og 2 (bilag). København: Dansk Udenrigspolitiske Institut.
- Forskningspolitisk redegørelse og handlingsplan 1998 - 2000* (1997). Inussuk - Arktisk forskningsjournal 5/1997, Nuuk: Grønlands Hjemmestyre, Direktoratet for Sundhed og Forskning.
- Holm, Gustav (1888). "Den Østgrønlandske Ekspedition". *Meddelelser om Grønland*, bd. 10, København.
- Rink, H. J. (1890). "Eskimoiske Eventyr og Sagn I - II" i H. J. Rink, *Om Eskimoernes Herkomst*, København 1866-1871: Kgl. Danske Oldskriftsselskab.